

ትምህርት - ክርስቶስ

Christology

ሰለ ኢየሱስ ማንነት የተነሱ የኑፋቄ ትምህርቶች

ኢቦናይትስ

- ኢቦናይትስ በ2ኛ ክፍለ ዘመን የተነሱ የአይሁድ እምነት ተከታዮች ሲሆኑ ስማቸው <<ኢቦን>> ከሚለው የእብራይስጥ ቃል የመጣ ነው። ትርጉሙ፡- ድሃ፣ ትሁት፣ የተጠቃ የሚል ነው።
- ኢየሱስን ስለማይቀበሉ አሁንም የሙሴ እና የአይሁድ ትምህርት በክርስትና ውስጥ መኖር አለበት ብለው ያምናሉ።
 1. የኢየሱስን መለኮታዊነት (አምላክነት) አይቀበሉም።
 2. ኢየሱስ ሰው ብቻ ነው ይላሉ።
 3. ኢየሱስን አምላክ ነው ካልን የእግዚአብሔርን አንድነት ያፋልሳል ብለው ያምናሉ።

ኖስትሪክስ (Gnostics)

- ኖስትሪክስ (Gnostics) የግሪክ ቃል ሲሆን <<እውቀት /የተገለጠ እውቀት/ የሚል ትርጉም አለው።
- 1. በ2ኛ ክፍለ ዘመን የተነሣ ትምህርት ሲሆን የክርስቶስን እውነተኛ ሰውነት ይከዳሉ። ይህ ቡድን (ዶኪቴ) ይባላሉ።
- 2. የኢየሱስ ሥጋ እውነተኛ የሰው ሥጋ አይደለም ይላሉ።
- 3. ክርስቶስና ኢየሱስ የተለያዩ ናቸው። እነዚህ ደግሞ (ሰሬንቲያንስ) ይባላሉ።
- በዮርዳኖስ ሲጠመቅ የወረደው ኃይል ነው። በመስቀል ላይ ኢየሱስ በሞተ ጊዜ ደግሞ ክርስቶስ ከውስጡ ለቆት ሄዶ ነበር ይላሉ።

አሪያንስ

- የትምህርቱ ጀማሪ አርዮስ የሚባል የግብጽ አሌክሳንደሪያ ቤ/ክ መሪ ነው።
- ትምህርታቸው፡-
 1. ክርስቶስ ዘላለማዊ አምላክ ሳይሆን ፍጡር ነው።
 2. እርሱ መጀመሪያ በእግዚአብሔር ተፈጠረ ከእርሱ በኋላ ሁሉም ተፈጠረ።
 3. መጀመሪያ በተፈጠረበት ማንነት ሎጎስ፣ ቃል፣ አንዲያ ልጅ፣ የፍጥረት መጀመሪያ ነው ይላሉ።
 4. ኢየሱስ በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ነው፤ ከሰው ይበልጣል፤ ከእግዚአብሔር ያንሳል ይላሉ።

አፖልኔሪያንስ

- የዚህ ትምህርት መነሻ አፖሊናሪስ የተባለ የሎዶቂያ ቤተክርስቲያን መሪ የነበረ ሰው ነው።
- አስተምህሮ፡-
 1. ኢየሱስ ክርስቶስ ሥጋ የለበሰ ቢሆንም ነፍሱ ግን የእንስሳ ነው ይላሉ።
 2. ዘላለማዊ ልጅ የሚባለው የኢየሱስ ክርስቶስ መንፈሱ ነው ይላሉ።

ኖስቶሪያን

- ኖስቶሪያን በቆስጠንጢንያ ከተማ የነበረች ቤተክርስቲያን መሪ ነበር፤
- አስተምህሮ፡-
 1. የክርስቶስን ሰው መሆንንም መለኮትነቱንም ይከዳሉ፡፡
 2. ክርስቶስ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተሞላ መንፈስ ነው፡፡

ሰለ ክርስቶስ ማንነት እውነተኛ አስተምህሮ

- ኢየሱስ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው።
- የሚለያይ ነገር ግን የማይነጣጠል ማንነት በአንዱ ኢየሱስ ውስጥ አለ።
- ኢየሱስ ከዘላለም የእግዚአብሔር ልጅ ነው።
- ኢየሱስ ከአብና ከወልድ ጋር እኩል ማንነት አለው።
- ኢየሱስ ዘመኑ በደረሰ ጊዜ አብን ልገልጥ ሥጋ ለብሶ መጣ (አማኑኤል)።

የኢየሱስ ሰው መሆን
Humanity of Christ

ምስጢረ ሥጋዌ / የክርስቶስ ሥጋ መልበስ/ (Incarnation of Christ)

- ዮሐ. 1:14፤ 1 ጢሞ. 3:16፤ ሮሜ. 8:3
- ቃል ሥጋ የሆነበት ምክንያት ሰዎችን ለመቤዝቸት ነው፡፡
- እግዚአብሔር በዘላለማዊ ዕቅዱ ሰውን ለማዳን ስለወሰነ ቃል ሥጋ ሆነ /አምላክ ሥጋ ለብሶ ወደ ምድር መጣ/፡፡
- ስለዚህ Incarnation ማለት የእግዚአብሔር ልጅ ሰው ሆነ ማለት ነው፡፡
- የእግዚአብሔር ልጅ ምንም መለኮታዊ ባህርዩን ሳይለቅ የሰውን ሥጋ ለብሶ በሰው አምሳል ተገልጦ ወደ ምድር መጣ፡፡ ፊል. 2:5-11

- ኢየሱስ ክርስቶስ ግማሽ ሰው ግማሽ አምላክ አይደለም፡፡ እርሱ ፍጹም አምላክ ፍጹም ሰው ነው፡፡
- የመለኮት ሙላት በሰውነት ተገልጦ ይኖራል፡፡ ቆላ. 2፡9
- የክርስቶስን ሰው መሆን አለማመንና አለመቀበል የክርስቶስ ተቃዋሚ (ካሃዲ) መሆን ነው፡፡ 1 ዮሐ. 4፡2-3
- አምላክ ሥጋ ለበሰ ስንል መለኮት የሰውን ሥጋ ለብሶ ከድንግል ተወልዶ በምድር ተገለጦ ማለት ነው፡፡
- አምላክ ሰው ሆኖ መገለጥ ከሰው አስተሳሰብ በላይ የሆነና በመንፈስ ቅዱስ ኃይል የተከናወነ ድርጊት ነው፡፡
- ይህንን እግዚአብሔር በራሱ ፈቃድ ያደረገው ስለሆነ ራሱ ካልገለጠው ለመረዳትም ከባድ ነው፡፡

- የተጸነሰውም በመንፈስ ቅዱስ ስለሆነ (ሉቃ. 1:26-35)
የማርያም ልጅ እንጂ የዮሴፍ ልጅ አይደለም፡፡ (የወንድ ፈቃድ የለበትም)
- የኢየሱስ አባት እግዚአብሔር እንደሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ይነግረናል፡፡ ዮሐ. 2:16፤ 5:17-47፤ 6:32-40፤ 8:42
- በሥጋ ስለመወለዱ፡-
 - ማቴዎስ ኢየሱስን እንደ ዳዊት ልጅ አቀረበ፤ (ኢሳ. 11:1፤ ማቴ. 1:1)
 - ማርቆስ ኢየሱስን እንደ ሰው ልጅ አቀረበ፤ (ዘካ. 3:8፤ ማር. 8:38)
 - ሉቃስ ኢየሱስን እንደ አዳም ልጅ አቀረበ፤ (ዘካ. 6:12-13፤ ሉቃ. 3:38)
 - ዮሐንስ ኢየሱስን እንደ እግዚአብሔር ልጅ አቀረበ፤ (ኢሳ. 4:2፤ 7:14፤ ዮሐ. 3:16)

ሥጋ የመልበስ አስፈላጊነት

The Necessity of incarnation

1. በኃጢአት ምክንያት የወደቀ ሰው መዳን ስላለበት ነው፡፡
 2. እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑን የሚጠብቅ አምላክ ስለሆነ በነብያት የተጻፈው ይፈጸም ዘንድ ነው፡፡ (ዘፍ. 3:15፤ ኤር. 31:31-34፤ ዕብ. 8:8-13፤ 9:15-17፤ ማቴ. 26:26-28)
- ሰው ኃጢአት ሠርቶአል ስለዚህም ሞት ይገባዋል፡፡ ለዚህ ሰው ሌላ ንጹሕ የሆነ የእግዚአብሔርን ቁጣ የሚያበርድ አልተገኘም፡፡ ስለዚህ ኃጢአት የሌለበት ፍጹም አምላክና ፍጹም ሰው የሆነ ኢየሱስ መጣ (ዮሐ. 14:4፤ 25:4፤ መዝ.51:1-5፤ 58:3)

- ራሱን ባዶ አድርጎ የመምጣት ሁኔታ ወይም አምላክ ሰው መሆን እጅግ መዋረድ ነው። ፊል. 2:6-8
- ኢየሱስ ሰው ሆኖ የመጣ ጊዜ መለኮትነቱን አብሮት ነበር እንጂ አንዳንዶች እንደሚሉት መለኮትነቱን ትቶ አይደለም።
- ስለዚህ ኢየሱስ ሁል ጊዜም አምላክ ነው።

ሥጋ የለበሰበት ምክንያት

1. እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ለማዳን የሰጠውን ተስፋ ለመፈጸም፤

- ሮሜ. 15:8-9፤ ማቴ. 1:1፤ ኢሳ. 7:14፤ ዘፍ. 3:15፤ 22:18፤ ሚክ. 5:1-2

2. ሕግን ሊፈጽም፤

- በሰው ምትክ በመሆን ሕግን ፈጽሞ አብን ለማስደሰት፤ 1 ጴጥ. 1:10፤ ማቴ 5:17-18፤ ሉቃ. 16:16፤ ሮሜ. 2:21፤ ዕብ. 10:5-8፤ ሉቃ. 24:27፤ 44-46፤ ገላ. 4:4-5፤ መዝ. 16:4-8፤ 22:1-18፤ 41:9..

3. አብን ለመግለጥ፤

- አብን በትክክል የገለጠልንና የተረከልን ኢየሱስ (ወልድ) ነው፡፡ ዮሐ. 1:14-18፤ 14:9፤ 16:27፤ ማቴ. 6:8፤ 5:45፤ መዝ. 103:13፤

4. የሰይጣንን ሥራና መንግሥቱን ለማፍረስ፤

- ኃጢአት፣ ሞት፣ እስራት የሰይጣን የጨለማ ሥራ ናቸው፡፡ 1 ዮሐ. 2:5፤ 8፤ ሮሜ 13:12፤ ኤፌ. 5:11፤ ገላ. 5:19

5. ኃጢአት የሌለበትን የጽድቅ ኑሮ ኖሮ ሊያሳይ፤ 1 ዮሐ. 2:6፤ 1 ጴጥ. 2:21

6. ራሱን መስዋዕት በማድረግ ኃጢአትን ለማስወገድ፤ ዘሌ. 16:10-12፤ ኢሳ. 53:6

የኢየሱስ መለኮታዊ ማንነት

Deity of Christ

- የብሉይ ኪዳን ትንቢቶች፡-
- አማኤኤል፤ ኢሳ. 7:14
- ድንቅ መካር ኃያል አምላክ፤ ኢሳ. 9:6-9
- አንተ ልጄ ነህ እኔ ዛሬ ወለድኩህ፤ መዝ. 2:7፤12
- የእስራኤል ገዢ፤ ሚክ. 5:2
- አምላክ ሆይ ዙፋንህ ለዘላለም ነው፤ መዝ. 45:6

የኢየሱስ መለኮታዊ ባህርያት

Divine Attributes

1. ዘላለማዊነት (Eternity)
2. ሁሉን መቻል (Omnipotence)
3. ሁሉን ማወቅ (Omniscience)
4. በሁሉ ቦታ መገኘት (Omnipresence)
5. የማይለወጥ አምላክ (Immutable)
6. የማይሳሳት አምላክ (Infallible)
7. ከሁሉ የበለጅ (Sovereign)

ሥነ ምግባራዊ ባህርያት

Moral attributes

1. ፍጹም የሆነ ቅድስና፤ (Perfect Holiness) ሉቃ. 4:35፤
1ኛ፡፳፯. 2:22
2. ፍጹም ጽድቅ፤ (Perfect righteousness) ኤር. 23:5-6፤
1 ቆሮ. 1:30፤ ዕብ. 1:8-9፤
3. ፍጹም ፍቅር፤ (Perfect love)
 - ሰው ሊያፈቅር ይችላል ኢየሱስ ግን ራሱ ፍቅር ነው፡፡ ዮሐ. 15:9-10፤ 1 ዮሐ. 3:16፤ 4:7-8፤ 15-16
 - ፍቅሩ ምህረትን፣ ጸጋን፣ ርኅራኄን መልካምነትን አቅፎ የያዘ ነው፡፡

የኢየሱስ መለኮታዊ ስሞች

Divine names of Jesus

1. ዘላለማዊ አባት፤ ኢሳ. 9:6
2. ጌታ፤ ኢዮ. 2:32፤ የሐዋ. 2:21፤ ሮሜ. 10:13፤ የሐዋ. 9:17
 - የሠራዊት ጌታ፤ ኢሳ. 8:13-14፤ 1 ጴጥ. 5:15፤ 1:7-8
 - ጌታ ኢየሱስ ክርስቶስ፤ የሐዋ. 2:34-37፤ 16:31
3. ጀሆቫ፤ ዘፍ. 19:24፤ ዘካ. 12:10
4. አልፋና ኦሜጋ፤ ራዕ. 1:7-8፤ 11፤ 22:13፤16
5. የዘላለም ቃል፤ ዮሐ. 1:1፤ 14፤ ራዕ. 19:13
6. የእግዚአብሔር ልጅ፤

የኢየሱስ መለኮታዊ ሥራዎቹ

Divine works of Jesus

1. የዓለም ሁሉ ፈጣሪ፤ ዕብ. 1:3፤ ዘፍ. 1:3-5፤ ዮሐ. 1:1-4፤ ዕብ. 1:10፤ ቆላ. 1:16-17
2. የሰውና የመላዕክት ፈጣሪ፤ ዘፍ. 1:26፤ መሳ.8:30
3. ኃጢአትን ያስተሰርያል፤ ዮሐዋ.5:3፤ ማቴ. 9:6፤ ማር. 2:5-7፤ ቆላ. 3:13
4. ሰማይንና ምድርን የማደስ ሥልጣን አለው፤ ዕብ. 1:10-20፤ ራዕ. 21:5፤ ማቴ. 19:28

ኢየሱስ አምላክ በመሆኑ አምልኮን ተቀብሏል

1. መላዕክት አምልከውታል፤ ዕብ. 1:6፤ ኢሳ. 6:1-5፤ ራዕ. 5:12-14
2. ሰዎች አምልከውታል፤ ማቴ. 8:12፤ 15:25-28፤ 28:17፤ ሉቃ. 24:51-52
3. ፍጥረታት ያምልካሉ፤ ራዕ. 5:13

ኢየሱስ ሰው ስለመሆኑ የሚያረጋግጡ እውነታዎች

1. ከድንግል ማርያም መወለዱ፤ ዘፍ. 3:15፤ ማቴ. 1:18-20፤ ሉቃ. 1:35፤ 3:23፤ ገላ. 4:4-5
2. እንደ ማንኛውም ሰው ስሜት ነበረው፤
 - ደክሞታል፤ ዮሐ. 4:6፤ ሉቃ. 23:26
 - ተርቧል፤ ተጠምቶአል፤ አልቅሶአል፤ ማቴ. 4:2
 - እንደ ማንኛውም ሚች ሰው ሲሞት ሥጋው ሥራ አቁሟል፤ ሉቃ. 23:46
3. በሰው ስምና ማዕረግ ተጠርቷል፤
 - ኢየሱስ፤ የዳዊት ልጅ፤ አብርሃም ልጅ፤ የሰው ልጅ፤ አማላጅ
4. እንደ ማንኛውም ሰው ተወልዶ አድጎአል፤ ሉቃ. 2:40 ለወላጆቹ እየሠራላቸው አድጓል፤ ወደ አባቱ ይጸልይ ነበር፤
5. የሰውን ሞት ሞተ እኛ ከትንሣኤ በኋላ የሚኖረንን አካል ይዞ ተነሣ፤ ያው ሥጋ ሞት፤ ያው ሥጋ ተነሣ፤ ያው ሥጋ በአብ ቀኝ ተቀመጠ፤ ያው ሥጋ ይመጣል፤
6. የሰው ቤተሰብ ነበረው፤ የሰው ልጅ ይመስላል፤ ሥጋና ደም ነበረው፤ ...

የኢየሱስ አማላጅነት

Mediatorship of Jesus

- ኢየሱስ ዘላለማዊ አማላጅ ነው፤
- ለደቀመዛሙርቱ ለመነፃ፤ ሉቃ. 22:32
- የእርሱ ምልጃ እንደ እኛ ልመና አይደለም፡፡
- አንዴ መስዋዕት ሆኖ ለሚያምኑት ሁሉ መዳንን አስገኝቶላቸው የዘላለም ሥልጣን ይዞ ይኖራል፤ ሮሜ. 8:34፤ ዕብ. 7:25፤ 1ዮሐ. 2:1

የኢየሱስ ሰውን የመዋጀት ሥራ

- የኢየሱስ ሰውን የመዋጀት ሥራ ከሞት ወደ ሕይወት የተሸጋገርንበት፣ የዘላለም ሕይወት ያገኘንበት፣ ከአብ ጋር የታረቅንበት ሥራ ነው። ሥራውን የሚገልጡ ስሞች፡-
 1. ጌታ፡- በምዕመናን ሕይወት ከሁሉ የበለይና አዛዥ መሆኑን አመልካች ነው፤ ዮሐ. 1፡23፣ 6፡68፣ 9፡38፣ 13፡13-14፣ 20፡28፤
 2. ኢየሱስ፡- ከዕብራይስጥ ቃል የተገኘ ሲሆን አዳኝ ማለት ነው። ማቴ. 1፡21፤ ሉቃ. 1፡31፤ ዮሐዋ. 8፡35፣ 9፡17፤ ኤፌ. 4፡21፤ 1 ተሰ. 1፡9-10

የኢየሱስ የማስታረቅ ሥራ

Atonement of Jesus

- Atonement የሚለው ቃል የኢየሱስን የማስተሰርየት፣ የማስታረቅ፣ የማስማማት፣ መልሶ የማገናኘት፣ አንድ የማደረግ ሥራ የሚያሳይ ነው።
- ሥርየት ማለት መሸፈን፣ ማስታገስ፣ ማስወገድ፣ ማስታረቅ፣ በቂ መልስ መልሶ ማርካት ወይም ማስደሰት እና ፍላጎት ማሟላት ማለት ነው።
- ስለዚህ ኢየሱስ በሞቱ፡- የመዋጆት፣ የቤዛነት፣ የምትክ፣ የማስታረቅ፣ እና የማስተሰርይ አገልግሎት ፈጽሟል።

የኢየሱስ ሞት ለምን?

- ዘላለማዊ ዕቅድ ስለሆነ፤ በነብያትና በመዝሙራት ስለተነገረ፤ ሞቱ ለሰው መዳን አስፈላጊ ስለሆነ፤ ሞቱ ለኃጢአታችን አስፈላጊ ቅጣት ስለሆነ፤ ሞቱ የመለኮታዊ ፍቅር መገለጫ ስለሆነ፤ ሞቱ የዲያብሎስን መንግሥት የሚያፈርስ ስለሆነ፤ ነው፡፡

የክርስቶስ ትንሳኤ

Resurrection of Christ

- ትንሳኤው የክርስቶስ መሠረት ነው። በአዲስ ኪዳን 104 ጊዜ ተጽፏል።
- የሐዋርያት ስብከት መሠረቱ ትንሣኤ ነው። 1 ቆሮ. 15:3-4፤ ሮሜ 1:4፤ የሐዋ. 3:13-15፤
- የኢየሱስ ትንሳኤ ምክንያት ጻዲቅ መበሰበስ ስለሌለበት እና ትንሳኤ አስቀድሞ የተነገረ በመሆኑ ነው። መዝ. 16:10፤ የሐዋ. 2:24፤ ዮሐ. 2:18-22፤ 10:15-18፤ ማቴ 12:39-40፤ 16:21፤

የኢየሱስ እርገት

Asscension of Jesus

- ከትንሣኤ በኋላ አርባ ቀን በምድር ላይ አገልግሎ እርገት የእግዚአብሔር ዕቅድ አካል ስለሆነ አረገ፤
- እርገት በነብያትና በመዝሙራትም የተነገረ ነበር፤ መዝ. 66:18፤ 110:1፤
- በትንሣኤ አካል ወደ ሰማይ አረገ፡፡ ይህ እርገት በክርስቶስ በራሱ የተነገረ ነበር፤ ዮሐ. 16:27-28

የኢየሱስ መክበር

Glorification of Jesus

- ክብር ሲባል ውበቱ፣ ማንጸባረቁ፣ የሚያመለክት ሲሆን ታላቅነቱን የሚያጎላ ነው።
- ክብር ሥጋ በለበሰ ጊዜ ትቶት የነበረውን ከሥላሴ አካላት ጋር የሚያመሳስለውን ማንነት መልሶ መልበሱን የሚያሳይ ነው።

የኢየሱስ ከፍ ከፍ ማለት

Exaltation of Jesus

- የኢየሱስ ከፍ ከፍ ማለት ከስም ሁሉ በላይ ስም መያዙን የሚያመለክት ነው፡፡
- በእግዚአብሔር ቀኝ መቀመጡ ጋርም የተያያዘ ነው፡፡ መዝ. 110:1
- በብሉይ ኪዳን እንደ ነበሩ ነብያት፣ ካህናት፣ ነገሥታት፣ እና ዳኞች ሙሉ ሥልጣን መቀዳጀቱን ያመለክታል፡፡

የክርስቶስ የሥርየት ሥራ

በሰነ መለኮት አስተምህሮ ታላላቅ የተባሉ ቃላት

1ኛ. ጸጋ (Grace)

- ጸጋ ያልተገባ ስጦታ ነው። ሮሜ 9:23
- ሰው ጸጋን በሥራው ማግኘት አይችልም። ኤፌ. 2:1-9
- ጸጋ ማለት በዕብተራይስጡ ቼን ማለት ሲሆን በግሪክ ደግሞ ካሪስ ማለት ሲሆን ትርጉሙ መልካም ማድረግ፣ ሰጭነት፣ ሞገስ ማግኘት (favor) ማለት ነው። ዘፍ.6:8፣ 32:5፤ ዘጸ. 33:12-13
- ጸጋ እግዚአብሔር ወደ ሰው የመጣበት መንገድ ነው። ዘፍ. 3:1-24
- ጸጋ ከእግዚአብሔር አብ ልብ የፈለቀ የፍቅር ምላሽ ነው። ሮሜ 1:5፣ 8፤
- ጸጋ በክርስቶስ በኩል ወደ እኛ የፈሰሰ በረከት ነው። ዮሐ. 1:17
- የሚያምን በጸጋው ይጸድቃል፤ በእምነት ይድናል። ሮሜ 3:24፤ ኤፌ. 1:6-7፣ 2:4፤ ቲቶ. 3:4-7

2ኛ. መቤዠት (Redemption)

- መቤዠት ማለት ዋጋ ከፍሎ መግዛት፤ መልሶ መግዛት ወይም የራስ ማድረግ ማለት ነው፡፡
- መቤዠት ማለት ከኃጢአት ባሪነት፤ ከፍርድ እና ከሞት የፍርድ ዋጋ ከፍሎ ነጻ ማውጣት ማለት ነው፡፡ ዘጸ. 6:6, 15:15፤ ዘሌ. 27:27፤ ማቴ. 13:44-45፤ 1 ቆሮ. 6:20፤ 7:2
- ክርስቶስ ከኃጢአት ባርነት ነጻ አድርጎ እንደገና ገዛን፤
- ከነገድና ከቋንቋ ዋጀን፤ ራዕ. 5:9-10
- ከሕግ እርግማን ዋጀን፤ ገላ. 3:13-14
- ከጨለማ መንግሥት ዋጀን፤ ቆላ. 3:13-14

3ኛ. ቤዛነት (Ransom)

- ዘፍ. 22:1-12፤ ዘኁ. 35:31፤ ኢሳ. 43:3፤ መዝ. 49:7
- ቤዛነት ማለት ለተፈጸመው ኃጢአት የተከፈለ ተገቢ ዋጋ ማለት ነው። ዘፍ. 32:2፤ ዘሌ. 5:16፤ 16:30-33፤ 17:11
- ይህ የቤዛነት ሥርዓት በብሉይ ኪዳን የእንስሳትን ደም በማፍሰስ የሚደረግ ነበር።
- የኢየሱስ ቤዛነት እንደ እንስሳት ለጊዜው ቁጣ የሚያበርድ ሳይሆን በደሙ በቂ ካሳ ከፍሎ ቤዛ ሆኖ አዳነን።
- መዋጀት ከባሪነት የመግዛት ሂደት ሲሆን ቤዛ ማለት ግን መልሶ ለመግዛት የተከፈለ ዋጋ ማለት ነው።